

Základy školského práva:

Právní úprava:

Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání – školský zákon č. 561/2004 Sb.,

Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů,

Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách

Zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní

Čl.33 Listiny základních práv a svobod (LZPS)

Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon.

Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách.

Zřizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich lze jen za podmínek stanovených zákonem; na takových školách se může vzdělání poskytovat za úplatu.

Zákon stanoví, za jakých podmínek mají občané při studiu právo na pomoc státu.

Žáci a studenti mají právo

a) na vzdělávání a školské služby podle tohoto zákona,

b) na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání,

c) volit a být voleni do školské rady, jsou-li zletilí,

d) zakládat v rámci školy samosprávné orgány žáků a studentů, volit a být do nich voleni, pracovat v nich a jejich prostřednictvím se obracet na ředitele školy s tím, že ředitel školy je povinen se stanovisky a vyjádřeními těchto samosprávných orgánů zabývat,

e) vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání, přičemž jejich vyjádřením musí být věnována pozornost odpovídající jejich věku a stupni vývoje,

f) na informace a poradenskou pomoc školy nebo školského poradenského zařízení v záležitostech týkajících se vzdělávání podle tohoto zákona.

Žáci a studenti jsou povinni

a) řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat,

b) dodržovat školní a vnitřní řád a předpisy a pokyny školy a školského zařízení k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni,

c) plnit pokyny pedagogických pracovníků škol a školských zařízení vydané v souladu s právními předpisy a školním nebo vnitřním řádem.

Zletilí žáci a studenti jsou dále povinni

a) informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání,

b) dokládat důvody své nepřítomnosti ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,

c) oznamovat škole a školskému zařízení údaje pro vedení školní matriky a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost žáka a studenta, a změny v těchto údajích.

Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni

a) zajistit, aby dítě a žák docházel řádně do školy nebo školského zařízení,

b) na vyzvání ředitele školy nebo školského zařízení se osobně zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte nebo žáka,

c) informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích dítěte nebo žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání,

d) dokládat důvody nepřítomnosti dítěte a žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,

e) oznamovat škole a školskému zařízení údaje pro vedení školní matriky a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost dítěte a žáka, a změny v těchto údajích.

Školy a školská zařízení jsou při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb povinny přihlížet k základním fyziologickým potřebám dětí, žáků a studentů a vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů.

Školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Ministerstvo stanoví vyhláškou opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání ve školách a školských zařízeních a při činnostech s ním souvisejících.

Školy a školská zařízení jsou povinny vést evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, k nimž došlo

při činnostech výše uvedených vyhotovit a zaslat záznam o úrazu stanoveným orgánům a institucím. Ministerstvo stanoví vyhláškou způsob evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, jimž se záznam o úrazu zasílá.

Ředitel školy vydá školní řád; ředitel školského zařízení vnitřní řád. Školní řád a vnitřní řád upravuje

a) podrobnosti k výkonu práv a povinností dětí, žáků, studentů a jejich zákonných zástupců ve škole nebo školském zařízení a podrobnosti o pravidlech vzájemných vztahů s pedagogickými pracovníky,

b) provoz a vnitřní režim školy nebo školského zařízení,

c) podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí,

d) podmínky zacházení s majetkem školy nebo školského zařízení ze strany dětí, žáků a studentů.

Školní řád obsahuje také pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků a studentů.

Školní řád nebo vnitřní řád zveřejní ředitel na přístupném místě ve škole nebo školském zařízení, prokazatelným způsobem s ním seznámí zaměstnance, žáky a studenty školy nebo školského zařízení a informuje o jeho vydání a obsahu zákonné zástupce nezletilých dětí a žáků.

Ředitel střední nebo vyšší odborné školy může se souhlasem zřizovatele vydat stipendijní řád, podle něhož lze žákům a studentům poskytovat prospěchové stipendium.

Výchovnými opatřeními jsou pochvaly nebo jiná ocenění a kázeňská opatření. Kázeňským opatřením je podmíněně vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení, vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení, a další kázeňská opatření, která nemají právní důsledky pro žáka nebo studenta. Pochvaly, jiná ocenění a další kázeňská opatření může udělit či uložit ředitel školy nebo školského zařízení nebo třídní učitel. Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem druhy dalších kázeňských opatření a podmínky pro udělování a ukládání těchto dalších kázeňských opatření a pochval nebo jiných ocenění.

Ředitel školy nebo školského zařízení může v případě závažného zaviněného porušení povinností stanovených tímto zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem rozhodnout o podmíněném vyloučení nebo o vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení. V rozhodnutí o podmíněném vyloučení stanoví ředitel školy nebo školského zařízení zkušební lhůtu, a to nejdéle na dobu jednoho roku. Dopustí-li se žák nebo student v průběhu zkušební lhůty dalšího zaviněného porušení povinností stanovených tímto zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem, může ředitel školy nebo školského zařízení rozhodnout o jeho vyloučení. Žáka lze podmíněně vyloučit nebo vyloučit ze školy pouze v případě, že splnil povinnou školní docházku.

Zvláště hrubé slovní a úmyslné fyzické útoky žáka nebo studenta vůči pracovníkům školy nebo školského zařízení se vždy považují za závažné zaviněné porušení povinností stanovených tímto zákonem.

O podmíněném vyloučení nebo o vyloučení žáka či studenta rozhodne ředitel školy nebo školského zařízení do dvou měsíců ode dne, kdy se o provinění žáka nebo studenta dozvěděl, nejpozději však do jednoho roku ode dne, kdy se žák nebo student provinění dopustil, s výjimkou případu, kdy provinění je klasifikováno jako trestný čin podle zvláštního právního předpisu.²¹⁾ O svém rozhodnutí informuje ředitel pedagogickou radu. Žák nebo student přestává být žákem nebo studentem školy nebo školského zařízení dnem následujícím po dni nabytí právní moci rozhodnutí o vyloučení, nestanoví-li toto rozhodnutí den pozdější.

Ve školách a školských zařízeních není povolena činnost politických stran a politických hnutí ani jejich propagace.

Ve školách a školských zařízeních není povolena reklama, která je v rozporu s cíli a obsahem vzdělávání, a reklama a prodej výrobků ohrožujících zdraví, psychický nebo morální vývoj dětí, žáků a studentů nebo přímo ohrožujících či poškozujících životní prostředí.

Cíle předškolního vzdělávání

Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.

Organizace předškolního vzdělávání

Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku zpravidla od tří do šesti let.

Ředitel mateřské školy stanoví v dohodě se zřizovatelem místo, termín a dobu pro podání žádostí o přijetí dětí k předškolnímu vzdělávání od následujícího školního roku a zveřejní je způsobem v místě obvyklým.

Ředitel mateřské školy rozhoduje o přijetí dítěte do mateřské školy, popřípadě o stanovení zkušebního pobytu dítěte, jehož délka nesmí přesáhnout 3 měsíce.

K předškolnímu vzdělávání se přednostně přijímají děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Pokud nelze dítě v posledním roce před zahájením povinné školní docházky přijmout z kapacitních důvodů, zajistí obec, v níž má dítě místo trvalého pobytu, zařazení dítěte do jiné mateřské školy.

Při přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání je třeba dodržet podmínky stanovené zvláštním právním předpisem.

O přijetí dítěte se zdravotním postižením rozhodne ředitel mateřské školy na základě písemného vyjádření školského poradenského zařízení, popřípadě také registrujícího lékaře.

Dítě může být přijato k předškolnímu vzdělávání i v průběhu školního roku.

Ředitel mateřské školy může po předchozím upozornění písemně oznámeném zákonnému zástupci dítěte rozhodnout o ukončení předškolního vzdělávání, jestliže

- a) se dítě bez omluvy zákonného zástupce nepřetržitě neúčastní předškolního vzdělávání po dobu delší než dva týdny,
- b) zákonný zástupce závažným způsobem opakovaně narušuje provoz mateřské školy,
- c) ukončení doporučí v průběhu zkušebního pobytu dítěte lékař nebo školské poradenské zařízení,
- d) zákonný zástupce opakovaně neuhradí úplatu za vzdělávání v mateřské škole nebo úplatu za školní stravování (§ 123) ve stanoveném termínu a nedohodne s ředitelem jiný termín úhrady.

Odklad povinné školní docházky

Není-li dítě po dovršení šestého roku věku tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to písemně zákonný zástupce dítěte do 31. května kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku, odloží ředitel školy začátek povinné školní docházky o jeden školní rok, pokud je žádost doložena doporučujícím posouzením příslušného školského poradenského zařízení a odborného lékaře nebo klinického psychologa. Začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku.

Při zápisu do prvního ročníku základní škola informuje zákonného zástupce dítěte o možnosti odkladu povinné školní docházky.

Pokud se u žáka v prvním roce plnění povinné školní docházky projeví nedostatečná tělesná nebo duševní vyspělost k plnění povinné školní docházky, může ředitel školy se souhlasem zákonného zástupce žákovi dodatečně

Organizace základního vzdělávání

Místo a dobu zápisu do prvního ročníku základního vzdělávání stanoví ředitel školy, a to v souladu s § 36 odst. 4, a oznámí to způsobem v místě obvyklým. O přijetí k základnímu vzdělávání rozhoduje ředitel školy za podmínek stanovených v § 36.

Základní vzdělávání v základní škole má 9 ročníků a člení se na první stupeň a druhý stupeň. První stupeň je tvořen prvním až pátým ročníkem a druhý stupeň šestým až devátým ročníkem. V místech, kde nejsou podmínky pro zřízení všech 9 ročníků, lze zřídit základní školu, která nemá všechny ročníky.

Základní vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením, kteří se vzdělávají ve třídách nebo školách s upraveným vzdělávacím programem, může s předchozím souhlasem ministerstva trvat deset ročníků; první stupeň je tvořen prvním až šestým ročníkem a druhý stupeň sedmým až desátým ročníkem.

Stupně středního vzdělání

Úspěšným ukončením příslušného vzdělávacího programu středního vzdělávání se dosahuje těchto stupňů vzdělání:

- a) střední vzdělání,
- b) střední vzdělání s výučním listem,
- c) střední vzdělání s maturitní zkouškou.

Podmínky přijetí ke vzdělávání ve střední škole

Ke vzdělávání ve střední škole lze přijmout uchazeče, kteří splnili povinnou školní docházku nebo úspěšně ukončili základní vzdělávání před splněním povinné školní docházky, pokud tento zákon nestanoví jinak, a kteří při přijímacím řízení splnili podmínky pro přijetí prokázáním vhodných schopností, vědomostí, zájmů a zdravotní způsobilosti.

O přijetí uchazeče ke vzdělávání ve střední škole rozhoduje ředitel této školy.

Přijímání do prvního ročníku vzdělávání ve střední škole

Jednotlivá kola přijímacího řízení vyhlašuje ředitel školy způsobem stanoveným prováděcím právním předpisem. Počet kol přijímacího řízení není omezen. Pro přijímání do prvního ročníku střední školy je povinen ředitel školy vyhlásit nejméně jedno kolo přijímacího řízení. Termín pro první kolo přijímacího řízení je stanoven prováděcím právním předpisem.

V rámci přijímacího řízení může ředitel školy rozhodnout o konání přijímací zkoušky. Přijímací zkouška je způsob ověření předpokladů uchazeče, jejíž obsah a formu stanoví ředitel školy v souladu s rámcovým vzdělávacím programem základního vzdělávání. V takovém případě pro první kolo přijímacího řízení stanoví ředitel školy nejméně dva termíny pro konání přijímací zkoušky. Zaměření a náročnost přijímacích zkoušek konaných v různých termínech prvního kola přijímacího řízení a způsob hodnocení výsledků dosažených při přijímacích zkouškách, musí umožnit stanovení celkového pořadí úspěšnosti uchazečů ke vzdělávání v prvním kole přijímacího řízení. Rozhodne-li ředitel školy, že se přijímací zkouška nekoná, informuje o tom uchazeče nebo zákonného zástupce nezletilého uchazeče bez zbytečného odkladu.

Pro přijímací řízení ředitel školy stanoví

- a) jednotná kritéria pro všechny uchazeče přijímané v každém jednotlivém kole přijímacího řízení do příslušného oboru vzdělání a formy vzdělávání pro daný školní rok; kritéria přijímacího řízení mohou být stanovena odlišně podle obsahového zaměření školního vzdělávacího programu,
- b) předpokládaný počet přijímaných uchazečů do jednotlivých oborů vzdělání a forem vzdělávání; pokud ředitel školy stanovil kritéria přijímacího řízení podle obsahového

zaměření školního vzdělávacího programu, je při stanovování počtu přijímaných uchazečů oprávněn tuto skutečnost zohlednit.

Rozhodnutí o konání přijímací zkoušky, pokud o jejím konání v rámci přijímacího řízení ředitel školy rozhodl, o termínech konání přijímací zkoušky, o stanovených jednotlivých kritériích a předpokládaném počtu přijímaných uchazečů zveřejní ředitel školy

a) pro první kolo přijímacího řízení pro obory vzdělání s talentovou zkouškou do 30. října, pro ostatní obory vzdělání do 31. ledna,

b) pro další kola přijímacího řízení nejpozději k datu vyhlášení příslušného kola přijímacího řízení.

Jednotlivá rozhodnutí ředitele školy musí být zveřejněna rovněž způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Vysoké školství:

Vysoká škola uskutečňuje akreditované studijní programy a programy celoživotního vzdělávání. Typ vysokoškolské vzdělávací činnosti je určen typem uskutečňovaných akreditovaných studijních programů. Typy studijních programů jsou bakalářský, magisterský a doktorský.

Vysoká škola je právnickou osobou.

Vysoká škola je univerzitní nebo neuniverzitní. Označení "vysoká škola", popřípadě z něho odvozené tvary slov mohou mít ve svém názvu pouze vysoké školy. Označení "univerzita", popřípadě z něho odvozené tvary slov mohou mít ve svém názvu pouze vysoké školy univerzitní.

Akademické svobody a akademická práva

Na vysoké škole se zaručují tyto akademické svobody a tato akademická práva:

- a) svoboda vědy, výzkumu a umělecké tvorby a zveřejňování jejich výsledků,
- b) svoboda výuky spočívající především v její otevřenosti různým vědeckým názorům, vědeckým a výzkumným metodám a uměleckým směrům,
- c) právo učit se zahrnující svobodnou volbu zaměření studia v rámci studijních programů a svobodu vyjadřovat vlastní názory ve výuce,
- d) právo členů akademické obce volit zastupitelské akademické orgány,
- e) právo používat akademické insignie a konat akademické obřady.

Do samosprávné působnosti veřejné vysoké školy patří zejména:

- a) vnitřní organizace,

- b) určování počtu přijímaných uchazečů o studium, podmínek pro přijetí ke studiu a rozhodování v přijímacím řízení,
- c) tvorba a uskutečňování studijních programů,
- d) organizace studia,
- e) rozhodování o právech a povinnostech studentů,
- f) zaměření a organizace vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí činnosti,
- g) pracovněprávní vztahy a určování počtu akademických pracovníků a ostatních zaměstnanců,
- h) habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem,
- i) spolupráce s jinými vysokými školami a právnickými osobami a zahraniční styky,
- j) ustavování samosprávných akademických orgánů vysoké školy, pokud tento zákon nestanoví jinak,
- k) hospodaření vysoké školy a nakládání s majetkem v souladu se zvláštními předpisy,
- l) stanovení výše poplatků spojených se studiem.

Orgány veřejné vysoké školy

Samosprávnými akademickými orgány veřejné vysoké školy jsou

- a) akademický senát,
- b) rektor,
- c) vědecká rada nebo umělecká rada nebo na neuniverzitní vysoké škole akademická rada (dále jen "vědecká rada veřejné vysoké školy"),
- d) disciplinární komise.

Dalšími orgány veřejné vysoké školy jsou

- a) správní rada veřejné vysoké školy,
- b) kvestor.

Členění veřejné vysoké školy

Veřejná vysoká škola se může členit na tyto součásti:

- a) fakulty,
- b) vysokoškolské ústavy,
- c) jiná pracoviště pro vzdělávací a výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost nebo pro poskytování informačních služeb,
- d) účelová zařízení pro kulturní a sportovní činnost, pro ubytování a stravování zejména členů akademické obce nebo k zajišťování provozu školy.

Fakulta

Fakulta uskutečňuje nejméně jeden akreditovaný studijní program a vykonává vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost.

Na fakultě se ustavuje samosprávný zastupitelský akademický orgán. Fakulta má právo používat vlastní akademické insignie a konat akademické obřady.

O zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení nebo zrušení fakulty rozhoduje na návrh rektora akademický senát veřejné vysoké školy. Toto rozhodnutí je podmíněno předchozím stanoviskem Akreditační komise.

Práva fakulty

Orgány fakulty mají právo rozhodovat nebo jednat jménem veřejné vysoké školy v těchto věcech týkajících se fakulty:

- a) tvorba a uskutečňování studijních programů,
- b) zaměření a organizace vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí činnosti,
- c) pracovněprávní vztahy,
- d) habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem v rozsahu stanoveném tímto zákonem,
- e) zahraniční styky a aktivity,
- f) ustavování samosprávných akademických orgánů fakulty a vnitřní organizace fakulty, pokud tento zákon nestanoví jinak,
- g) nakládání s přidělenými finančními prostředky,
- h) doplňková činnost a nakládání s prostředky získanými z této činnosti.

Orgány fakulty

Samosprávnými akademickými orgány fakulty jsou

- a) akademický senát fakulty,
- b) děkan,
- c) vědecká rada fakulty,
- d) disciplinární komise fakulty.

Dalším orgánem fakulty je tajemník.

Akademickou obec fakulty tvoří akademičtí pracovníci působící na této fakultě a studenti zapsaní na této fakultě.

Podmínkou přijetí ke studiu v bakalářském a magisterském studijním programu je dosažení úplného středního nebo úplného středního odborného vzdělání. Ke studiu v oblasti umění mohou být přijati též uchazeči s vyšším odborným vzděláním poskytovaným v konzervatořích. Podmínkou přijetí ke studiu v magisterském studijním programu, který navazuje na bakalářský studijní program, je rovněž řádné ukončení studia v bakalářském studijním programu.

Ke studiu v oblasti umění mohou být výjimečně přijati též uchazeči bez dosažení úplného středního nebo úplného středního odborného vzdělání nebo vyššího odborného vzdělání poskytovaného v konzervatořích.

Podmínkou přijetí ke studiu v doktorském studijním programu je řádné ukončení studia v magisterském studijním programu a v oblasti umění též získání akademického titulu.

Vysoká škola nebo fakulta může stanovit další podmínky přijetí ke studiu týkající se určitých znalostí, schopností nebo nadání nebo prospěchu ze střední školy, popřípadě vyšší odborné školy nebo vysoké školy; v případě přijímání ke studiu v magisterském studijním programu, který navazuje na bakalářský studijní program, též podmínky týkající se příbuznosti studijních oborů nebo počtů kreditů získaných během studia ve vybraných typech předmětů. Kredity se přitom rozumí kvantitativní vyjádření studijní zátěže určité části studia. Kromě toho může stanovit nejvyšší možný počet přijímaných uchazečů, kteří splnili stanovené podmínky; splnili tyto podmínky větší počet uchazečů, rozhoduje pořadí nejlepších.

Přijímací řízení

Přijímací řízení se zahajuje doručením přihlášky ke studiu vysoké škole nebo její součásti, která uskutečňuje příslušný studijní program. V přihlášce uchazeč vždy uvede jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné číslo, bylo-li přiděleno, a adresu místa trvalého pobytu na území České republiky, popřípadě bydliště mimo území České republiky; cizinec uvede též datum narození, pohlaví, bydliště v České republice a státní občanství.

O přijetí ke studiu ve studijním programu, který uskutečňuje fakulta, rozhoduje děkan fakulty.

O přijetí ke studiu ve studijním programu, který uskutečňuje vysoká škola, rozhoduje rektor.

Na soukromých vysokých školách rozhoduje o přijetí ke studiu orgán určený vnitřním předpisem.

Na rozhodování o přijetí ke studiu se nevztahují obecné předpisy o správním řízení.

Rozhodnutí musí být vyhotoveno písemně do 30 dnů od ověření podmínek pro přijetí ke studiu, musí obsahovat odůvodnění a poučení o možnosti podat žádost o přezkoumání a musí být uchazeči doručeno do vlastních rukou. Způsob náhradního doručení stanoví vnitřní předpis. Uchazeči, jehož pobyt není znám, se doručuje vyvěšením rozhodnutí na úřední desce.

Uchazeč má právo nahlédnout do všech svých materiálů, které mají význam pro rozhodnutí o jeho přijetí ke studiu.

Uchazeč může požádat o přezkoumání rozhodnutí. Žádost se podává orgánu, který rozhodnutí vydal, ve lhůtě 30 dnů ode dne jeho doručení; zmeškání této lhůty lze ze závažných důvodů prominout. Jestliže je tímto orgánem děkan, může sám žádosti vyhovět a rozhodnutí změnit, jinak ji předá k rozhodnutí rektorovi. Rektor změní rozhodnutí, které bylo vydáno v rozporu se zákonem, vnitřním předpisem vysoké školy nebo její součástí nebo podmínkami stanovenými podle § 49 odst. 1 a 3. Jinak žádost zamítne a původní rozhodnutí potvrdí.

Do 15 dnů po skončení přijímacího řízení zveřejní vysoká škola nebo fakulta zprávu o jeho průběhu. Pokud jsou součástí přijímacího řízení i písemné přijímací zkoušky, uvede ve zprávě základní statistické charakteristiky všech jejích částí. Ministerstvo stanoví vyhláškou postup a podmínky při zveřejnění průběhu přijímacího řízení, a to včetně požadavků na základní statistické charakteristiky.

Studium se řádně ukončuje absolvováním studia v příslušném studijním programu. Dnem ukončení studia je den, kdy byla vykonána státní zkouška předepsaná na závěr studia nebo její poslední část.

Dokladem o ukončení studia a o získání příslušného akademického titulu je vysokoškolský diplom a dodatek k diplomu.

Studium se dále ukončuje

- a) zanecháním studia,
- b) nesplní-li student požadavky vyplývající ze studijního programu podle studijního a zkušebního řádu,
- c) odnětím akreditace studijního programu,
- d) zánikem akreditace studijního programu podle § 80 odst. 4,
- e) vyloučením ze studia podle § 65 odst. 1 písm. c) nebo podle § 67.

Práva studenta

Student má právo

- a) studovat v rámci jednoho nebo více studijních programů,
- b) výběru studijních předmětů a vytvoření studijního plánu podle pravidel studijního programu,
- c) výběru učitele určitého studijního předmětu vyučovaného více učiteli,
- d) konat zkoušky za podmínek stanovených studijním programem nebo studijním a zkušebním řádem,
- e) zapsat se do další části studijního programu, pokud splnil povinnosti stanovené studijním programem nebo studijním a zkušebním řádem,
- f) navrhnout téma své bakalářské, diplomové, rigorózní nebo disertační práce,
- g) používat zařízení a informační technologie potřebné pro studium ve studijním programu v souladu s pravidly určenými vysokou školou,
- h) volit a být volen do akademického senátu, pokud byl akademický senát zřízen,
- i) na stipendium z prostředků vysoké školy, splní-li podmínky pro jeho přiznání stanovené ve stipendijním řádu.

Povinnosti studenta

Studijní povinnosti studenta vyplývají ze studijního programu a studijního a zkušebního řádu.

Student je povinen dodržovat vnitřní předpisy vysoké školy a jejích součástí.

Student je dále povinen

- a) hradit poplatky spojené se studiem a uvést skutečnosti rozhodné pro jejich výši,
- b) hlásit vysoké škole nebo její součásti, na které je zapsán, adresu určenou pro doručování,
- c) dostavit se na předvolání rektora, děkana nebo jimi pověřeného zaměstnance vysoké školy k projednání otázek týkajících se průběhu studia nebo ukončení studia.

Disciplinárním přestupkem je zaviněné porušení povinností stanovených právními předpisy nebo vnitřními předpisy vysoké školy a jejích součástí.

Za disciplinární přestupek lze uložit některou z následujících sankcí:

- a) napomenutí,

b) podmíněné vyloučení ze studia se stanovením lhůty a podmínek k osvědčení,

c) vyloučení ze studia.

Od uložení sankce je možné upustit, jestliže samotné projednání disciplinárního přestupku vede k nápravě.

Při ukládání sankcí se přihlíží k charakteru jednání, jímž byl disciplinární přestupek spáchán, k okolnostem, za nichž k němu došlo, ke způsobeným následkům, k míře zavinění, jakož i k dosavadnímu chování studenta, který se disciplinárního přestupku dopustil, a k projevené snaze o nápravu jeho následků. Vyloučit ze studia lze pouze v případě úmyslného spáchání disciplinárního přestupku.

Disciplinární přestupek nelze projednat, jestliže uplynula lhůta jednoho roku od jeho spáchání nebo od pravomocného odsuzujícího rozsudku v trestní věci. Do lhůty jednoho roku se nezapočítává doba, kdy osoba není studentem.

Disciplinární řízení zahajuje disciplinární komise veřejné vysoké školy na návrh rektora, jestliže jde o projednání disciplinárního přestupku studenta, který není zapsán na žádné z jejích fakult, nebo děkana, jestliže jde o projednání disciplinárního přestupku studenta, který je zapsán na fakultě. Návrh obsahuje popis skutku, popřípadě navrhované důkazy, o které se opírá, jakož i zdůvodnění, proč je ve skutku spatřován disciplinární přestupek. Disciplinární řízení je zahájeno seznámením studenta s návrhem. O disciplinárním přestupku se koná ústní jednání za přítomnosti studenta. V nepřítomnosti studenta lze ústní jednání konat pouze v případě, že se k němu nedostaví bez omluvy, ačkoli byl řádně pozván. Rektor nebo děkan nemohou uložit přísnější sankci, než navrhla disciplinární komise.

Jestliže vyjde najevo, že nejde o disciplinární přestupek, jestliže se nepodaří prokázat, že disciplinární přestupek spáchal student, nebo jestliže osoba přestala být studentem, disciplinární řízení se zastaví.

Žádost o přezkoumání rozhodnutí má vždy odkladný účinek.

Krajské soudy – správní soudnictví:

Soudnictví kromě rozhodování v trestních věcech tradičně poskytuje ochranu subjektivním oprávněním („právům“) tzv. soukromého charakteru (práva a povinnosti, vyplývající z občanskoprávních, obchodněprávních, pracovních a rodinných vztahů, které jsou charakterizovány rovností osob na nich zúčastněných). Vedle těchto „soukromých práv“ existují také subjektivní práva a povinnosti, která vznikají mezi subjekty, které jsou ve vzájemném postavení nadřízenosti a podřízenosti (obvykle občan nebo právnická osoba na straně jedné a orgán státu nebo obce či samosprávného kraje na straně druhé). Tyto právní vztahy jsou charakterizovány obvykle tím, že občan a právnická osoba se tu ocitají v podřízeném postavení - druhá strana právního vztahu má tzv. „vrchnostenskou pravomoc“ rozhodovat autoritativně o tom, co je pro občana či právnickou osobu právem a co povinností.

Nová úprava správního soudnictví účinná od roku 2003 zajišťuje jednak poskytnutí soudní ochrany proti zásahu veřejné autority v **širším rozsahu** než dosud, jednak je tato **ochrana důkladnější** a proces před správními soudy dává účastníkům více práv než dříve.

Příklady rozhodování ve správním soudnictví:

A) ŽALOBA PROTI ROZHODNUTÍ SPRÁVNÍHO ORGÁNU

Základním a tradičním typem ochrany je žaloba proti nezákonnému rozhodnutí. Podat ji může ten, **kdo tvrdí, že byl na svém právu zkrácen rozhodnutím správního orgánu** (buď přímo samotným rozhodnutím anebo tím, že ke zkrácení na právech došlo v důsledku porušení práv při vedení správního řízení). Žalobce se v těchto případech žalobou domáhá toho, aby takové rozhodnutí bylo zrušeno. Ten, kdo byl potrestán za správní delikt (například za přestupek, ale také za jiný správní delikt, včetně kázeňského potrestání) a má za to, že uložený trest je zjevně nepřiměřený, může žádat namísto toho, **aby uložený trest byl zmírněn nebo od něj bylo upuštěno**.

Jednou ze základních podmínek žaloby je to, aby žalobce před tím, než se obrátí na soud, **vyčerpal možnost podat řádný opravný prostředek** ve správním řízení (zpravidla tedy odvolání nebo tzv. rozklad). Teprve poté, neuspěje-li s tímto opravným prostředkem, je jeho žaloba přípustná; musí být podána ve lhůtě zákonem stanovené, zpravidla do dvou měsíců ode dne, kdy mu bylo doručeno zamítavé rozhodnutí o opravném prostředku. Některé zákony však stanoví pro napadení jednotlivých rozhodnutí správních orgánů lhůtu kratší.

Nejdůležitější **výjimkou z pravomoci** správních soudů jsou případy, kdy správní orgán rozhodl podle své zákonné kompetence o věci, která není veřejnoprávního charakteru, ale šlo o spor nebo jinou právní **věc soukromého práva**. Typickým případem takového rozhodnutí ve věci soukromého práva je například rozhodování Českého telekomunikačního úřadu o povinnosti zaplatit dlužné telekomunikační poplatky (tedy poplatky za službu, poskytnutou operátorem telefonnímu účastníkovi). Zákon vychází z toho, že samotný fakt, že rozhodování o takovém soukromoprávním sporu je výjimečně (zpravidla z praktických důvodů) namísto soudu svěřeno správnímu orgánu, není ještě důvodem, aby vydané rozhodnutí přezkoumával soud správní, protože tu není třeba řešit otázky veřejného práva. Proto je **upraven zvláštní proces v občanském soudním řádu** (§ 244 a následující, ve znění účinném od 1. 1. 2003), který zajišťuje, že spory v těchto věcech rozhodují soudy v občanském soudním řízení. V těchto případech je tedy třeba podat podle právě zmíněných ustanovení obvyklou soukromoprávní žalobu proti druhému účastníkovi sporu, a to u okresního soudu.

Věcně příslušné v I. stupni jsou zásadně krajské soudy (dosavadní věcná příslušnost okresních a vrchních soudů byla reformou odstraněna). Místně příslušný je ten krajský soud, v jehož obvodu má sídlo správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal (zpravidla tedy ten, který rozhodl ve druhém stupni správního řízení o odvolání nebo rozkladu). Výjimky (§ 7 s. ř. s. – soudní řád správní) jsou stanoveny jednak pro věci důchodového pojištění a důchodového zabezpečení (zde je příslušný krajský soud, v jehož obvodu má žalobce bydliště) a jednak pro věci nemocenského pojištění, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (zde je příslušný ten krajský soud, v jehož obvodu má sídlo správní orgán, který rozhodoval v I. stupni, což zpravidla bude také soud, v jehož obvodu žalobce bydlí).

Výsledkem řízení před soudem je **rozsudek** (o věci samé), jímž se buď žaloba zamítá a nebo se napadené rozhodnutí zrušuje a věc se vrací správnímu orgánu k dalšímu řízení. Ve zmíněných případech uložení trestů za správní delikt může soud na návrh vyslovit, že od uloženého trestu se upouští, popřípadě může výrok o uloženém trestu zmírnit. Tam, kde soud nerozhoduje ve věci samé, řízení skončí vydáním usnesení (např. o odmítnutí žaloby, o

zastavení řízení).

B) ŽALOBA PROTI NEČINNOSTI

Žaloba proti nečinnosti správního orgánu (§ 79 a násl. s. ř. s.) je zcela novým právním institutem. Může ji podat ten, kdo se domáhal u správního orgánu vydání rozhodnutí nebo osvědčení, **správní orgán zůstal nečinný a žadatel bezvýsledně vyčerpал prostředky**, které mu procesní předpis (zpravidla správní řád) dává pro ochranu před nečinností. Nečinnost úřadu podle praktických poznatků spočívá nejen v tom, že věc není včas vyřízena (obvykle tu cesta k nápravě prostřednictvím žaloby u správního soudu ani není vyhledávána - přímější cestou bývá dnes mimoprocesní stížnost k nadřízenému úřadu), ale i v tom, že v důsledku kompetenčních přesunů mezi orgány státní správy a orgány územní samosprávy zůstává nejasno v tom, který orgán vlastně má rozhodnutí nebo osvědčení vydat.

Lhůta pro podání žaloby je jednoroční a běží ode dne, kdy podle zvláštního zákona mělo být rozhodnutí nebo osvědčení vydáno (srv. např. § 49 správního řádu). Vyhoví-li soud žalobě, uloží rozsudkem správnímu orgánu vydat o věci rozhodnutí nebo vydat osvědčení ve lhůtě, kterou mu současně stanoví. Nebude-li lhůta stanovená soudem dodržena, může být taková povinnost vynucována ukládáním pořádkových pokut správnímu orgánu.

C) ŽALOBA PROTI NEZÁKONNÉMU ZÁSAHU

Také řízení o žalobách proti nezákonnému **zásahu, pokynu nebo donucení** správního orgánu (§ 82 a násl. s. ř. s.) je v právním řádu České republiky novinkou. Ochrana proti nezákonným rozhodnutím a ochrana před nečinností je tak doplněna o ochranu před **zásahy, které nejsou rozhodnutími**, ale přesto je jimi poškozena právní sféra žalobce. V praxi může jít o širokou škálu různých zásahů orgánů veřejné správy (např. nezákonný policejní zásah). K tomu, aby správní soudy neposuzovaly náročné právní otázky jen akademicky, bez bezprostředního významu pro ochranu veřejných práv, slouží zákonné omezení: žalobu lze úspěšně podat jen tehdy, **pokud zásah dosud trvá nebo trvají aspoň jeho důsledky a nebo hrozí-li jeho opakování**. K podání žaloby je stanovena **lhůta dvou měsíců** ode dne, kdy se žalobce o zásahu dozvěděl, **nejpozději však do dvou let** ode dne, kdy k němu došlo.

Vyhoví-li žalobě, soud zakáže správnímu orgánu, aby v porušování práva pokračoval a přikáže mu, aby obnovil stav, který tu byl před zásahem.

D) SOUDNICTVÍ VE VĚCECH VOLEBNÍCH A VE VĚCECH MÍSTNÍHO REFERENDA

Správní soudy též vykonávají soudní kontrolu ve věcech volebních a věcech místního referenda (§ 88 a násl. s.ř.s.). **Česká republika dnes nemá speciální volební soud** jako v letech před II. sv. válkou a do současné doby je volební soudnictví do značné míry roztržštěné. Protože jde o otázky veřejnoprávní, byly **věci volebního soudnictví svěřeny do pravomoci správních soudů**, ačkoli ve své podstatě tu o správní soudnictví (soudní kontrolu veřejné správy) nejde. U správních soudů se tak nyní lze domáhat nápravy ve věcech voličských seznamů, ve věcech registračních (odmítnutí kandidátní listiny nebo přihlášky k registraci, škrtnutí kandidáta na kandidátní listině nebo naopak proti registraci kandidátní listiny nebo přihlášky k registraci), dále pak ve věcech neplatnosti voleb a neplatnosti hlasování, a konečně poskytnutí ochrany ve věcech zániku mandátu člena zastupitelstva. Ve věcech místního referenda se potom lze u správních soudů domáhat určení, že návrh na konání místního referenda nemá nedostatky, dále vyhlášení místního referenda, vyslovení neplatnosti rozhodnutí přijatého v místním referendu, a také vyslovení neplatnosti hlasování v místním referendu.

Ve volebních věcech a ve věcech místního referenda se rozhoduje v krátkých, zákonem stanovených lhůtách; věcná příslušnost je svěřena krajským soudům, ovšem o některých otázkách týkajících se voleb do Parlamentu České republiky a Evropského parlamentu rozhoduje přímo Nejvyšší správní soud.

E) ŘÍZENÍ VE VĚCECH POLITICKÝCH STRAN A POLITICKÝCH HNUTÍ

Zvláštní řízení ve věcech politických stran a politických hnutí (§ 94 a násl. s. ř. s.) upravuje jednak speciální řízení u krajského soudu proti postupu Ministerstva vnitra, pokud toto ministerstvo sdělí žadateli, že návrh na registraci politické strany (nebo registraci změny stanov) má nedostatky, jednak řízení před Nejvyšším správním soudem o tom, že se politická strana (politické hnutí) rozpouští nebo se pozastavuje (či naopak obnovuje) jejich činnost.

F) KOMPETENČNÍ ŽALOBY

Nejvyšší správní soud vede také řízení o kompetenčních žalobách (§ 97 a násl. s. ř. s.). **Kompetenční spor vzniká buď mezi orgánem státní správy a orgánem samosprávy nebo mezi orgány samosprávy vzájemně** (například mezi orgánem obce a orgánem kraje) o to, kdo má v určité věci vydat rozhodnutí. V praxi jsou častější negativní kompetenční spory (obě strany sporu mají za to, že do jejich kompetence rozhodování nepatří), stávají se však i případy opačné (kdy například účastník řízení zjistí, že o jeho (totožné) věci rozhodoval jak orgán státní správy, tak i orgán samosprávy). Nejvyššímu správnímu soudu jsou svěřeny k rozhodování **také spory mezi ústředními orgány** státní správy navzájem (například spor o to, kdo má vydat rozhodnutí, vzniklý mezi dvěma ministerstvy). Protože u těchto „meziministerských sporů“ pravidelně jde o posuzování velmi komplikovaných a právně náročných otázek se značně širokým praktickým dopadem, uložil zákonodárce rozhodovat tyto spory také Nejvyššímu správnímu soudu v řízení o kompetenčních žalobách (ačkoli tu vlastně nejde o spor o kompetence, ale o spor o věcnou příslušnost mezi správními úřady).

OPRAVNÉ PROSTŘEDKY PROTI ROZHODNUTÍM SPRÁVNÍCH SOUDŮ

Ve správním soudnictví rozhodují soudy v **jediném stupni**. Proti jejich rozhodnutí není přípustné odvolání ani žádný jiný řádný opravný prostředek. Proti pravomocným rozhodnutím krajských soudů - s výjimkami, které jsou odůvodněny povahou věci (např. věci volební) - je však možno podat **mimořádný opravný prostředek - kasační stížnost**, o které rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost je široce otevřený mimořádný opravný prostředek, kterým se lze domáhat nápravy jak v hmotněprávních otázkách, tak nápravy vadného procesu. Může být tedy podána jak proti rozhodnutí ve věci samé, tak i proti velké části procesních rozhodnutí (zamítnutí nebo odmítnutí návrhu, zastavení řízení s výjimkami stanoveným v § 104 s. ř. s.), ale vždy **pouze jen z některého důvodu, který zákon vypočítává** a přesně vymezuje (§ 103 s. ř. s., např. nezákonnost, vada řízení, zmatečnost řízení, nepřezkoumatelnost). Mimo zkoumání **přípustnosti** kasační stížnosti (§ 104 s. ř. s.) se Nejvyšší správní soud u kasačních stížností ve věcech mezinárodní ochrany zabývá také jejich případnou **nepříjatelností** (§ 104a s. ř. s.), tj. zda taková kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele či nikoliv.

Protože formulování kasační stížnosti je právně odborně náročné, stanoví zákon, že stěžovatel **musí být zastoupen advokátem** (neplatí to v případech, kdy právní odbornost stěžovatele je zajištěna jinak, § 105 odst. 2 s. ř. s.). **Soudní poplatek** za kasační stížnost je 3000 Kč.

Lhůta pro podání kasační stížnosti je krátká - **dvoutýdenní**. Její zmeškání nelze prominout. Je-li však kasační stížnost včas podána, ale má nedostatky, má stěžovatel právo na to, aby nedostatky mohl odstranit do jednoho měsíce od doručení usnesení, kterým mu je soud vytkl. Praxe tu mluví o podání kasační stížnosti na rozdíl od provedení kasační stížnosti.

Kasační stížnost je třeba podat **u toho krajského soudu, který vydal rozhodnutí**, proti kterému stížnost směřuje. Ten také se postará o odstranění nedostatků, soustředění spisů a opatření vyjádření druhé strany; poté věc předloží k rozhodnutí Nejvyššímu správnímu soudu.

Druhým **mimořádným opravným prostředkem** je **obnova řízení** (§ 111 s. ř. s.). Je však přípustná jen v řízení o žalobách proti nezákonným zásahům a v řízení ve věcech politických stran, tedy tam, kde soud sám zjišťoval skutkový stav věci). Tak jako podle ostatních procesních předpisů se řízení rozpadá do dvou fází: řízení o povolení obnovy a řízení obnovené. V první fázi se zkoumá, zda je dán důvod obnovy (tedy to, že vyšly najevo důkazy nebo skutečnosti, které účastník bez své viny neuplatnil v původním řízení, v jejichž světle může být výsledek řízení pro něj příznivější), ve druhé fázi, poté, kdy je obnova řízení povolena, se provede nové řízení ve věci samé.

K podání návrhu je stanovena **lhůta tří měsíců** od okamžiku, kdy se navrhovatel o důvodu obnovy dozvěděl, **nejpozději však lze návrh podat do tří let** od právní moci původního rozhodnutí.

Zajímavé články k nastudování:

Filip Rigel: Judikatura Nejvyššího správního soudu: Školské právo od mateřinek po univerzity, [Soudní rozhledy 9/2012, s. 301]

Filip Rigel: Judikatura Nejvyššího správního soudu: Školství (stravování, cestování, zkoušení), [Soudní rozhledy 11/2011, s. 397]